

CHEMICKÉ ZABEZPEČENÍ A POUŽITÍ CHEMICKÉHO VOJSKA PŘI ROZVINOVÁNÍ Z CHODU

Major F. Votava, major B. Rýdl

Změny, které podnítilo zavedení zbraní hromadného ničení, úplná motorisace a mechanisace svazků při požadavku vysokého tempa a manévrový ráz soudobých operací vyžadují, aby byla těmto podmínkám přizpůsobena nejen organizace vševojskových svazků a útvarů, nýbrž i organizace druhů vojsk. S hlediska chemického vojska proto souběžně se změnami organizace útvarů a jednotek nutně vyplývají i některé změny v organizaci chemického zabezpečení a využití jednotek a útvarů chemického vojska.

Dříve nežli budou rozebrány hlavní otázky tematu, je nutno osvětlit některé základní pojmy, jejichž význam a obsah není dosud plně ujednocen.

Pojmem »ochrana proti zbráním hromadného ničení« rozumíme souhrn opatření prováděných všemi druhy vojsk k ochraně živé síly, bojové techniky, dopravních prostředků a ostatního materiálu před zasažením chemickými, atomovými zbraněmi a biologickými bojovými prostředky. Dále opatření k odstranění následků napadení zbraněmi hromadného ničení nepřítelem, aby byla zachována bojeschopnost vojsk a zabezpečeno splnění stanovených úkolů.

Za celkovou ochranu proti zbráním hromadného ničení odpovídají velitelé všech stupňů. Štáb armády (svazku) zpracovává v součinnosti s náčelníky druhů vojsk a služeb »plán ochrany proti zbráním hromadného ničení« (buď graficky nebo písemně), do něhož zahrnuje hlavní opatření PAO, PCHO a PBO organizovaná druhy vojsk a služeb.

Pojmem »chemické zabezpečení« se rozumějí všechna opatření v protiatomové, protichemické a protibiologické ochraně, která plní chemické vojsko. Jsou to otázky průzkumu, uvědomování vojsk o použití zbraní hromadného ničení, zabezpečení vojsk prostředky ochrany jednotlivce i prostředky hromadné ochrany vojsk, odstraňování následků použití chemických zbraní, všechny úkoly deaktivace kromě deaktivace terénu, vody a potravin, desinfekce osob, bojové techniky, terénu a výstroje a otázky použití dýmu. Do tohoto pojmu není tedy zahrnuto použití chemických zbraní a ohňometných jednotek.

Veškerá opatření vyplývající z uvedeného pojmu jsou zahrnována do grafického nebo písemného »plánu chemického zabezpečení«, který zpracovává štáb chemického oddělení armády. Bude-li armáda zesílena ohňometnými a chemickými útvary, může být jejich použití v tomto plánu rovněž zachyceno. To je nutné z toho důvodu, aby štáb chemického oddělení měl přehled o činnosti všech útvarů chemického vojska a aby zbytečně nebyla rozšiřována dokumentace.

Kromě toho otázky týkající se použití ohňometných útvarů a jednotek a jejich začlenění do rámce chemického vojska je podle našeho názoru formální, protože jejich ráz nesouvisí s úkoly a činností chemického vojska. Bylo by proto vhodné, kdyby tuto otázku řešili odpovědní funkcionáři.

1. Všeobecně o chemickém zabezpečení

Chemické zabezpečení nabývá v soudobých podmínkách neobyčejného významu proto, že při masovém používání zbraní hromadného ničení je to jeden z nejdůležitějších prvků bojového zabezpečení vojsk. To si vyžaduje, aby všem otázkám chemického zabezpečení byla věnována veškerá pozornost a praktická opatření byla řešena na všech velitelských stupních. Za organizaci a provádění opatření chemického zabezpečení odpovídají velitelé a štáby všech druhů vojsk.

Hlavním a v podstatě jediným úkolem chemického zabezpečení je »plně zabezpečit bojeschopnost vojsk a splnění úkolů stanovených velitelem i za masového použití všech zbraní hromadného ničení nepřítelem ve všech údobích operace (boje)«.

U některých štábů se doposud udržuje názor, že úkoly chemického zabezpečení plní výhradně chemické vojsko a že ostatní druhý vojsk a služeb jejich zásah a pomoc jen vyžadují. Tento názor je v zásadě nesprávný, protože chemické vojsko všechny vyžadované úkoly není schopno plnit jak vzhledem k své organizaci, tak i k materiálnímu vybavení, zvláště pak v průběhu operace. Budou proto všechny jednotky a útvary druhů vojsk a služeb odkázány především samy na sebe, t. j. na provádění částečné speciální očisty, kterou budou řídit a za niž budou odpovědni vševojskoví velitelé.

Tuto očistu nutno provádět i v průběhu bojové činnosti, a bude-li provedena včas, může buď podstatně snížit nebo dokonce zamezit zasažení a vyřazení živé síly. Tím však není řečeno, že jednotkám a útvarům druhů vojsk nebude poskytována účinná pomoc jednotkami chemické ochrany. Zásah těchto jednotek a útvarů ve prospěch zasažených svazků a útvarů bude nutný, avšak vzhledem k situaci bude zpravidla možno jej provést až po vyvedení zasažených jednotek z boje nebo po splnění úkolů těchto jednotek.

Dále je nutno zdůraznit, že téměř všechna opatření chemického vojska plněná v rámci chemického zabezpečení mají pasivní ráz a jsou zaměřena výhradně na zmenšení ztrát nebo na odstraňování následků již provedených napadení s úkolem v co nejkratší době obnovit bojeschopnost vojsk. Aktivní úkoly v rámci celkové ochrany proti zbraním hromadného ničení plní pak dělostřelectvo, protiletadlové dělostřelectvo, radiotechnické jednotky a letectvo v těsné součinnosti se všemi druhy průzkumu. Z toho tedy vyplývá, že jedině těsná součinnost útvarů chemického vojska s ostatními druhy vojsk a služeb může mít očekávaný úspěch.

2. Chemické zabezpečení vojsk při rozvinování z chodu

Zasazení vševojskové armády s rozvinováním svazků z chodu bude se nejčastěji provádět tak, že armáda druhého sledu, soustředěná v hloubce, bude jedním nebo několika nočními přesuny přisunuta k čáře do-tyku. Během posledního přesunu budou pak její první sledy za dělo-

střelecké a letecké přípravy s použitím atomových a chemických zbraní zasazený k průlomu nepřátelské obrany z chodu.

S hlediska úkolů chemického vojska k zabezpečení zasazení armády s rozvinováním z chodu je nutno rozebrat následující hlavní opatření:

a) organizaci a provádění chemického, radiačního a předběžného biologického průzkumu; provádění dosimetrické kontroly;

b) varování vojsk před přípravou chemického, atomového a biologického napadení a jejich vyhlásování;

c) zabezpečování vojsk prostředky protichemické ochrany jednotlivce a prostředky hromadné ochrany vojsk;

d) odstraňování následků nepřátelského atomového, chemického a biologického napadení.

Kromě toho bude pojednáno krátce o některých otázkách využití jednotek a útvarů chemického vojska jak k úkolům protichemické ochrany, tak i k aktivnímu použití.

a) Organizace a provádění chemického, radiačního
a předběžného biologického průzkumu
a dosimetrické kontroly

Jak již bylo v předcházející části uvedeno, není chemické vojsko svými silami a prostředky schopno v plném rozsahu plnit veškeré úkoly samostatně, nýbrž je do značné míry závislé na ostatních druzích vojsk a služeb. To se týká i provádění chemického, radiačního a biologického průzkumu. Chemické vojsko může plně zabezpečit ve všech údobích boje provádění průzkumu, vytyčování zamořených prostorů, jakož i dosimetrickou kontrolu zasažených osob a zamořené bojové techniky a materiálu. Nemá však dostatek sil a prostředků k provádění chemického průzkumu nepřítele, na příklad k provádění hloubkového průzkumu všech druhů, agenturního průzkumu, průzkumu různými technickými prostředky a p. Teprve v těsné součinnosti s průzkumem všech druhů vojsk a služeb mohou být plněny všechny úkoly chemického, radiačního a biologického průzkumu nepřítele.

Chemický, radiační a předběžný biologický průzkum mohou provádět jak polochemická družstva (obsluhy, osádky) rot a baterií, tak i chemická průzkumná družstva pluků, divisií i armády. Poměrně nejjednodušší bude provádění průzkumu v prostoru soustředění, kde organických jednotek chemického průzkumu útvarů a svazků zpravidla bude využito přímo v prostorech rozmístění vlastních vojsk. Pokud jde o průzkumné jednotky armády, bude jich využito zčásti k zabezpečení velitelských stanovišť, zčásti budou připraveny k provedení průzkumu v prostorech těch útvarů, svazků a zařízení, které budou nejvíce zasaženy zbraněmi hromadného ničení.

Většinu jednotek chemického průzkumu si velitel armády zpravidla ponechá ve svých rukou, t. j. nepřidělí je podřízeným svazkům a útvarům.

Obdobně bude vypadat situace i během přesunu do nového prostoru soustředění nebo při rozvinování svazků z chodu, kdy chemických průzkumných prvků útvarů a svazků bude využíváno přímo ve vlastní

sestavě vojsk. Část těchto prvků bude zpravidla před proudy a část uvnitř proudů na jednotlivých osách. Přílišné drobení těchto jednotek není výhodné, neboť při napadení zbraněmi hromadného ničení nedává možnost provést průzkum v co nejkratší době a dost podrobně. Vzhledem k největšímu nebezpečí napadení zbraněmi hromadného ničení právě při přesunu a rozvinování svazků z chodu bude přední povinností velitelů a náčelníků na všech velitelských stupních již před zahájením přesunu stanovit úkoly průzkumu, dát vojskům zprávy o situaci v pásmu přesunu a v prostoru rozvinování a v průběhu přesunu a rozvinování je neustále doplňovat. Tu však vyvstává jedna zvláštnost, která při cvičeních je značně opomíjena a která má podstatný vliv na včasné získání zpráv o chemické a radiační situaci v pásmu přesunu armády. Je to získávání zpráv od průzkumu svazů a svazků, v jejichž pásmech se armáda přesunuje nebo je zasazována do sražení (boje). Plné využití všech podkladů od těchto svazků a útvarů jak po linii náčelníků chemické služby, tak i po linii vševojskové dává možnost lépe plánovat a zabezpečit přesun a zasazení.

Kromě toho může velitel frontu svými průzkumnými jednotkami působit ve prospěch přesunované armády.

Jednotky chemického průzkumu útvarů a jednotek chemické ochrany, i když jsou vybaveny radiovými stanicemi, nejsou schopny vzhledem k poslušnosti při podávání zpráv o situaci v co nejkratší době dodat zprávy až k velitelství armády. Proto bude velitel armády zpravidla vysílat vlastní průzkum se zvláštními úkoly. Tohoto způsobu bude používat nejvíce, jestliže se vytvoří, nebo bude nebezpečí, že se vytvoří složitá situace, která si vyžádá okamžitý zásah velitele armády. Bude to nejčastěji při přímém rozčleňování nebo rozvinování svazků a útvarů nebo v průběhu boje, očekává-li se střetný boj. Avšak ani tento způsob získávání zpráv štábem armády nebude vždy dostatečně rychlý, zvláště vzniknou-li závaly na důležitých přechodech a p. Proto se jeví potřeba mít alespoň na stupni armády výkonnější prostředek. Tímto prostředkem jsou vrtulníky, které umožňují ve velmi krátké době zjistit chemickou, radiační nebo biologickou situaci současně na velkých prostorech. Vytvořením speciální jednotky vrtulníků u armády a jejím využitím k provádění prvotního radiačního průzkumu lze dosáhnout toho, že velitel armády a jeho štáb nemusí pasivně očekávat zprávy o situaci od podřízených svazků a útvarů, nýbrž může sám operativně řídit a usměrňovat jejich činnost.

Tento způsob průzkumu je velmi vhodný při přesunech, při průzkumu nových prostorů soustředění a hlavně při rozčleňování nebo rozvinování zasazovaných svazků a útvarů, kdy mohou vzniknout velmi složité situace, zvláště pak při použití atomových zbraní. Využití vrtulníků je možné i proto, že naše vzdušná převaha nad prostorem rozvinování bude nutným předpokladem úspěchu. Kromě toho může být průzkumu z letounů a vrtulníků výhodně využito k průzkumu v týlu a při sledování pohybu radioaktivního oblaku vzniklého při pozemním (podzemním) výbuchu atomové pumy.

Kromě úkolů průzkumu provádějí jednotky chemického průzkumu a chemičtí instruktoři (jsou-li vybaveni dosimetrickými přístroji) dosimetrickou kontrolu. Dosimetrickou kontrolou se zjišťuje

— úhrnná dávka ozáření, kterou dostali příslušníci jednotky při činnosti v terénu zamořeném radioaktivními látkami nebo při provádění deaktivace;

— stupeň radioaktivního zamoření osob, zvířat, výstroje, výzbroje, bojové techniky, dopravních prostředků a ostatního materiálu a nutnost provést úplnou hygienickou očistu a deaktivaci.

Výsledky kontroly ozáření se zapisují do záznamníku o ozáření osob, který vedou velitelé rot a baterií. Úhrnná dávka ozáření osob jednotlivých útvarů a svazků je podkladem pro rozhodnutí o využití těchto jednotek a útvarů v operaci a při plánování operace musí mít o ní štáb jasný přehled.

b) Varování vojsk a uvědomování jich o napadení zbraněmi hromadného ničení

K úkolům chemického pozorování se vyčleňují z počtu jednotek chemického průzkumu chemické pozorovací hlídky. Kromě toho provádějí chemický, radiační a předběžný biologický průzkum pozorovatelé, pozorovací a průzkumné hlídky všech druhů vojsk.

Pozorovací hlídky z počtu jednotek chemického vojska se rozmisťují v prostorech velitelsko-pozorovacích stanovišť na všech stupních a dále na nejdůležitějších směrech.

Tyto hlídky mají za úkol včas zjistit přípravu nebo provedení napadení zbraněmi hromadného ničení nepřítelem.

Jakmile štáby svazků (útvarů) dostanou zprávy o přípravách nepřítele k napadení zbraněmi hromadného ničení, okamžitě varují podřízené útvary (jednotky) a sousedy.

Varování se uskutečňuje všemi spojovacími pojítky. Cílem varování je zabezpečit včasné provedení potřebných ochranných opatření.

Signál chemického poplachu se stanoví jednotně pro všechny svazky, útvary a jednotky.

Nehrozí-li nebezpečí celému svazku (útvaru), nýbrž jen některým podřízeným útvarům (jednotkám), vyhlásí se signál chemického poplachu jen u těchto útvarů (jednotek).

Štáby všech stupňů jsou povinny přezkoušet proniknutí signálu chemického poplachu k podřízeným útvarům (jednotkám), hlásit napadení nadřízenému štábu a varovat sousední svazky (útvary).

Nejvýznamnějším momentem pro včasné uvědomění vojsk je vlastní zasazování armády při rozvinování svazků hlavního úderného uskupení z chodu.

Při rozčleňování svazků a útvarů do praporečních a rotních proudů bude nejvhodnější, aby při napadení nebo při přímém nebezpečí napadení byl vyhlášen chemický poplach u rot, praporů a útvarů na rozkaz příslušných velitelů. V tomto období totiž není zaručeno včasné předávání signálu ani zdola nahoru, ani shora dolů.

Velmi důležitou úlohu tu má celý systém pozorovatelů a hlídek vojsk v dotyku, které musí v daném období plnit úkoly i ve prospěch zasazovaných vojsk.

V průběhu operace se způsob varování vojsk nemění.

c) Zabezpečení vojsk prostředky protichemické ochrany jednotlivce a prostředky hromadné ochrany vojsk

Vojska armády musí být plně zabezpečena prostředky protichemické ochrany jednotlivce před zahájením přesunu. Proto se provádí v prostorech soustředění doplnění těchto prostředků na 100% a vytvářejí se pohyblivé zásoby prostředků ochrany jednotlivce v stanovené výši.

Během přesunu záleží ochrana vojsk především v použití prostředků ochrany jednotlivce. Je třeba učinit všechna opatření, aby vojska použila prostředků ochrany jednotlivce rychle, správně a včas!

Úseky na komunikacích, zamořené otravnými nebo radioaktivními látkami, překonávají vojska na vozidlech s prostředky v ochranné poloze. Je výhodné pro případ napadení otravnými nebo radioaktivními látkami leteckým postřikem mít na vozidlech plachty, které poskytují rovněž do určité míry ochranu.

Vážnou otázkou je včasné doplnění prostředků ochrany jednotlivce, spotřebovaných nebo poškozených při napadení během pochodu. Je nutno doplnit tento materiál na 100% počtů ještě před zasazením svazků do boje a k jeho doplňování se použije pohyblivých zásob na jednotlivých stupních.

Budou-li svazky při rozčleňování do praporek a rotních proudů napadeny zbraněmi hromadného ničení, musí vojska okamžitě použít prostředků ochrany jednotlivce a pokračovat bez nejmenšího přerušení v další činnosti. I zcela malé zdržení může v celku vážně ohrozit rozvinutí dané operace.

K hromadné ochraně lze využívat, je-li dána taková možnost (při zastávkách, přerušení boje), stálých zařízení v osadách, objektech (sklepů, místností) a p.

d) Odstraňování následků nepřátelského atomového, chemického a biologického napadení

Odstraňování následků po použití zbraní hromadného ničení nepřítel je součástí »plánu ochrany proti zbraním hromadného ničení« a zahrnuje opatření všech druhů vojsk a služeb. Cílem je v co nejkratší době obnovit bojeschopnost zasažených vojsk a snížit na nejmenší míru ztráty na živé síle. Chemické vojsko v rámci těchto opatření plní tyto úkoly:

- radiační, chemický a předběžný biologický průzkum zamořených prostorů a jejich označování; přitom plní úkoly dosimetrické kontroly;
- odmořování, deaktivaci a desinfekci osob, bojové techniky, dopravních prostředků a výstroje,
- odmořování a desinfekci terénu a objektů.

To však neznamená, že se ostatní druhy vojsk a služeb plnění těchto úkolů nezúčastní. Právě naopak — všechny druhy vojsk a služeb se v mezích svých možností účastní plnění těchto úkolů se zřetelem na vlastní potřebu a na konkrétní bojovou situaci. To znamená, že všechny druhy vojsk v různých obdobích bojové činnosti budou při první příležitosti provádět částečnou očistu osobních zbraní a svěřeného jim ma-

teriiálu. Budou k tomu využívat jak souprav k odmořování zbraní, tak i individuálních protichemických balíčků, budou-li obsahovat tekutou odmořovací nebo desaktivaci látku.

Přímou využít útvarů a jednotek chemického vojska k odstraňování následků bude možné ihned a v plném rozsahu jen při rozmístění vojsk v prostorech soustředění a v prostorech denních odpočinků. Během přesunu, rozvinování a v průběhu boje bude se úplná speciální očista provádět zpravidla až po splnění úkolu, při zastávkách nebo při vyvedení těžce zasažených útvarů a jednotek do druhého sledu nebo zálohy. V takovém případě pak jednotky chemické ochrany svazku i armády zasahují hromadně, aby odstranění následků bylo zakončeno v co nejkratší době a bojeschopnost zasažené jednotky nebo útvaru byla co nejdříve obnovena. Tento případ může být uskutečněn, když svazek, který byl během přesunu napaden zbraněmi hromadného ničení nebo překonával silně zamořené úseky, zaujme prostor denního odpočinku.

V některých případech mohou být vysílány do prostoru soustředění menších zamořených jednotek i části místa speciální očisty s úkolem rozvinout jen některou plochu (pro hygienickou očistu osob, pro desaktivaci bojové techniky). Tento případ bude za příznivých podmínek možný i v průběhu operace.

Bude-li plánováno zasažení svazků s rozvinováním z chodu, mohou být přiděleny některým svazkům, které budou plnit nejdůležitější úkol nebo působit na samostatném směru, jednotky chemické ochrany od armády již v prostoru soustředění. V takovém případě bude odstraňování následků podstatně usnadněno. Musí se však dbát na to, aby byly ihned doplněny spotřebované odmořovací roztoky a ostatní chemický materiál a obnoveny zásoby tohoto materiálu určeného k úhradě potřeby během boje.

Nebude-li možné vzhledem ke krátké době na přípravu operace plně zásobit vojska chemickým materiálem, může být ve výjimečných případech převzat tento materiál ze skladů svazků armády prvního sledu.

Složitější bude otázka odstraňování následků při použití nepřátelských zbraní hromadného ničení během přesunu. Je třeba si ujasnit, že zvláště použití atomových zbraní nebude na přesunující se útvary právě nejvýhodnější, neboť nezpůsobí tolik ztrát jako při napadení útvarů a svazků v prostoru soustředění.

Vzniká tu však nebezpečí, že bude zničena nebo značně poškozena část komunikací (mostů, tvoření násypů, závalů), což způsobí zpomalení přesunu nebo jeho dočasné zastavení. Rovněž odstraňování následků bude značně ztíženo; bude také obtížnější v krátké době správně vyhodnotit veškeré ztráty i zamoření. Bude proto naší snahou po provedení částečné speciální očisty ihned pokračovat v přesunu po nezamořených komunikacích a úplnou očistu provést teprve po zakončení přesunu. Vzhledem k tomu, že přesuny budou prováděny většinou v noci nebo za snížené viditelnosti, bude poměrně obtížné zjistit a vyhodnotit v krátké době celý rozsah ztrát a zamoření. Rovněž rozvinování míst speciální očisty v noci bude velmi ztíženo, vzhledem

- k nutnosti splnit plánovaný přesun v stanovené době;
- k neznámému terénu, v němž by k rozvinování docházelo;
- k obtížnosti manévru jednotkou chemické ochrany.

Tyto příčiny prakticky téměř vylučují možnost rozvinovat místo speciální očišty.

Jsou-li však na osách přesunu armády velmi vhodné prostory pro použití zbraní hromadného ničení (mosty, průsmyky, úzká hluboká údolí a p.), mohou být v blízkosti těchto prostorů již předem rozvinována místa speciální očišty armády nebo frontu nebo připravena k rozvinutí. Kromě toho bude výhodné v těchto prostorech rozmisťovat i jednotky k odmořování terénu a mít v těchto prostorech i určitou zásobu chemického materiálu a výstroje.

Kromě jednotek k odmořování terénu, které budou předem vysunuty do určitých prostorů, ponechá si velitel armády ostatní jednotky k odmořování terénu zpravidla ve svých rukou a začlení je do svazků na jednotlivých osách. Příliš drobit tyto jednotky (na jednotlivá vozidla nebo čtyry) je však nevýhodné pro malou kapacitu těchto skupin. Proto je výhodnější pohromadě vést silné celky (rota a více), které jsou schopny účinně zasáhnout, jsou-li zamořeny nevelké úseky komunikací.

Jednotky, které po výbuchu atomových zbraní utrpěly značné ztráty a jejichž bojová technika a dopravní prostředky nejsou zčásti schopny dalšího přesunu, soustředí se za pomoci vyčleněných skupin v nejbližším vhodném prostoru (na návětrné straně). Do tohoto prostoru se vyšle jednotka chemické ochrany k provedení speciální očišty, jakož i speciální jednotky k provedení oprav a p.

Použije-li nepřítel výbušných atomových zbraní, je velmi důležitým činitelem během přesunu směr větru, zvláště při nízkém vzdušném nebo pozemním výbuchu. Vzniká totiž nebezpečí zamoření pochodové osy a vojsk, která se po ní přesunují, radioaktivními látkami vysoké intenzity.

Tak na příklad při pozemním výbuchu atomové pumy střední ráže (při rozštěpení 1020 g uranu 235, což odpovídá ekvivalentu 20 KT) může ve směru větru vypadnout z radioaktivního oblaku značné množství štěpných produktů. Za 1 až 3 hodiny po výbuchu (podle povětrnostních podmínek) může být zamořeno pásmo 5 až 10 km široké a dlouhé 30 až 50 km s úrovní 50 až 60 r/hod. a v některých prostorech může dosahovat až 100 i více r/hod.

K této skutečnosti není u nás dosud přihlíženo přes to, že z tohoto poznatku nutně vyplývají i změny v názorech na organizaci přesunu jak s vševojskového, tak i s odborného hlediska (záložní osy, částečná deaktivace během přesunu, použití prostředků ochrany jednotlivce a p.). Tato otázka není u nás ještě dostatečně rozpracována a počítá se stále jen s tím, že nepřítel bude provádět jen vzdušné výbuchy, i když mají některé přednosti, na příklad v dosahu ničivého účinku tlakové vlny. Není však brán v úvahu důležitý faktor — radioaktivní zamoření, který může mít velmi důležitou úlohu, zvláště neplánuje-li nepřítel provádět na tomto směru v nejbližších dnech útočné akce a budou-li výhodné povětrnostní podmínky.

Odmořování, deaktivace a desinfekce zamořeného výstroje bude během přesunu prováděna jen zřídka. Zpravidla budou vyčleněny jednotky, které budou provádět vlastními dopravními prostředky odsun zamořeného výstroje, soustředěného po provedení speciální očišty v určených

prostorech; po provedení očisty výstroj odevzdají příslušným skladům armády nebo svazků.

Odstraňovat následky v průběhu zasazování svazků a útvarů s rozvinováním z chodu bude nejděsivější a zároveň nejtěžší úkol vojsk. Připočteme-li k tomu i největší pravděpodobnost použití zbraní hromadného ničení právě v tomto období, jeví se nám tento úkol v plném rozsahu.

Možnosti nepřítele v použití zbraní hromadného ničení budou v tomto období největší. Kromě letectva a řízených střel, kterých mohlo být použito na přesunující se armádu, jsou to i dělostřelectvo a raketomety, kterých může být použito převážně k provedení chemického napadení.

Veškerá tíha prací spojených s odstraňováním následků napadení zbraněmi hromadného ničení bude v tomto období spočívat téměř výhradně na vojskách samých. Zásahy jednotek chemické ochrany budou možné, jen bude-li silně zasažená jednotka vyvedena z bojové sestavy a nahrazena jinou. Avšak i tu bude výhodnější využívat míst speciální očisty svazků, v jejichž pásmu je armáda nasazována. Nutno si však uvědomit, že vyvedení jakékoli jednotky nebo útvaru prvního sledu způsobí velmi značné obtíže a mohlo by být i příčinou opožděného zahájení útoku na některých směrech. Proto budou vševojskoví velitelé vedeni zpravidla snahou průlom provést i se zasaženými jednotkami a po průlomu nepřátelské obrany je při první příležitosti vyvést do druhého sledu a poskytnout jim veškerou pomoc. Úder takovýmito uskupeními bude však podstatně slabší. Rozhodně však bude menším nebezpečím zasazovat druhé sledy dříve, než je plánováno, nežli dopustit, aby čas zteče byl měněn. Z toho tedy vyplývá, že se činnost jednotek pro speciální očistu bude řídit konkrétní taktickou situací. Kromě toho nutno i v tomto období dodržovat zásadu, že zasazení má být zabezpečeno péčí staršího náčelníka, aby prostředky svazků a útvarů nebyly předčasně opotřebovány.

Jedním z důležitých momentů při zasazování svazků s rozvinováním z chodu je utajení. Proto bude v tomto období zadymovacích jednotek využíváno v širokém měřítku jednak ke klamnému dýmování na vedlejších směrech, jednak k maskování rozvinování útvarů a svazků v odkrytém terénu, jakož i důležitých přechodů přes vodní toky a p.

K zabezpečení hlavního uskupení dělostřelectva zasazované armády, které bude palebná postavení zaujímat do zahájení přesunů svazků z posledního prostoru soustředění, bude výhodné využívat všech sil a prostředků armády prvního sledu. Bude-li však tato armáda na sousedním úseku útočit spolu s armádou zasazovanou z chodu, budou tento úkol plnit jednotky chemické ochrany vojsk v dotyku.

Aby bylo možno učinit si správnou představu o rozsahu zamoření, když nepřítel zjistí naše přípravy a v době rozvinování vojsk zahájí protipřípravu s použitím atomových a jiných zbraní hromadného ničení, uvedeme krátký příklad. Za předpokladu, že nepřítel provede do prostoru dělostřeleckých skupin tři údery atomovými pumami střední ráže s pozemním výbuchem, mohla by kromě zničení části dělostřelectva být zamořena radioaktivními látkami prakticky celá šířka průlomového pásma armády do hloubky 30 až 50 km, což by mohlo podstatně ztížit nebo zdržet zamýšlenou operaci. Kdyby použil dalších tří atomových pum,

otravných látek a biologických zbraní na přesunující se vojska armády druhého sledu a na prostory soustředění, vznikla by zamořená plocha, na které by byly dva až tři svazky s posilovými prostředky, s úrovní radiace přesahujícími v některých místech až 100 r/hod. Poněvadž pobyt vojsk v těchto prostorech po 3 až 4 hodiny může způsobit nenávratné ztráty na živé síle, bude nutno, aby vojska tyto prostory co nejdříve opustila a provedla úplnou speciální očistu. Dosavadními jednotkami chemické ochrany armády a využitím jednoho praporu chemické ochrany frontu je možno provést úplnou speciální očistu zasažených svazků asi za 8 až 12 hodin práce. Vezme-li v úvahu manévry chemickými i vševojskovými jednotkami, dobu na doplňování odmořovacích látek, cirkulaci na místě speciální očisty a p., vyžádá si tento úkol nejméně jednoho a půl až dvou dnů.

Tím ovšem není tato otázka vyřešena s hlediska vševojskového, a bude proto úkolem vševojskových štábů a štábů všech druhů vojsk tuto problematiku reálně vyřešit.

3. Použití útvarů a jednotek chemického vojska

Brigáda chemické ochrany je složena ze dvou praporů chemické ochrany, z jednoho praporu pro odmořování terénu a z jednoho zadýmovacího praporu a z roty pro odmořování výstroje.

O provádění chemického, radiálního a předběžného biologického průzkumu bylo již pojednáno. Je však třeba znovu zdůraznit, že dvě rotý chemického průzkumu v brigádě chemické ochrany jsou mohutným a velmi výkonným prostředkem v rukou velitele armády. Těmito prostředky může velitel armády výrazně uplatnit vliv na upřesnění chemické, radiální a předběžné biologické situace v celém rámci operačního učlenění armády.

Je žádoucí, aby si velitel armády k plnění úkolů, které nově vzniknou, ponechal v rukou asi jednu rotu chemického průzkumu.

Další rotu je možno přidělit svazkům a týlovým útvarům k zabezpečení plnění úkolů nebo začlenit do různých odřadů a záloh.

Použití brigády chemické ochrany vyžaduje správné zhodnocení situace a úlohy jednotlivých prvků operační sestavy armády. Při zasazování armády s rozvinováním svazků hlavního úderného uskupení z chodu je možné jednou částí sil zabezpečit hlavní uskupení dělostřelectva armády v palebných postaveních a svazky prvního sledu a druhou částí sil druhý sled a zálohy armády.

Je třeba rovněž věnovat pozornost zabezpečení armádní zásobovací základny.

V průběhu operace bude možné, aby se uvedené části postupně překračovaly a tím bylo dosaženo nepřetržitosti v chemickém zabezpečení.

Prapory chemické ochrany podle umístění jsou připraveny výjezdem zasáhnout ve prospěch napadených svazků, skupin, záloh atd. Proto zpravidla místa speciální očisty předem nerozvinují. To však nevylučuje, že v některých případech budou jednotlivá místa speciální očisty již rozvinuta.

Praporů chemické ochrany lze používat po rotách. Větší dělení se nedoporučuje proto, aby byla zachována předpokládaná kapacita a výkonnost místa speciální očisty.

Prapor pro odmořování terénu je výhodné umístit a vést tak, aby byl schopen zasáhnout ve prospěch přesunujících se svazků dalších sledů armády, jakož i ve prospěch záloh. Nejvýhodnější je přesunovat prapor pro odmořování terénu od jednoho prostoru důležitých křižovatek k dalšímu, odkud mohou jednotlivé roty provést rychlý manévř na osy přesunujících se svazků.

Přitom je účelné provádět zásahy tímto praporem do prostorů, které vylučují nebo velmi ztěžují možnost obejití zamořeného úseku.

Doporučuje se používat výbav k odmořování terénu PDM v rovném terénu nebo po komunikacích a automobilech ACHR využít v těžším terénu a podmínkách (v zimě a p.). Je třeba řešit část vozidel jako obrněných, aby mohla být začleněna do odřadů k zabezpečení pohybu.

Zadýmovací prapor svým materiálním vybavením je s to vytvářet mohutné dýmové clony. Protože však dosavadní speciální vozidla jsou velmi zranitelná, je vhodné využívat tohoto praporu více v hloubce operačního učlenění armády. Prapor může působit na přechodech přes řeku, maskovat dýmem důležité týlové objekty, provádět zadýmování v rámci operačního maskování atd.

Úkoly dýmování přímo na bojišti bude plnit pěchota, dělostřelectvo, letectvo a jiné druhy vojsk.

Zadýmovací prapor je však třeba částečně vybavit novým materiálem tak, aby ho mohlo být používáno, zvláště po prolomení taktické hloubky, k zabezpečení rychlých svazků při plnění jejich úkolů v operační hloubce.

Nynější materiál současným požadavkům nevyhovuje, protože je příliš drahý a vyřazením zdroje bude zpravidla vyřazeno celé vozidlo. Proto je nezbytně nutné řešit vybavení zadýmovacích praporů jiným materiálem (nejlépe zadýmovacím zařízením na přívěsech tažených buď nákladními terénními automobily nebo rychlými pásovými traktory). Pak bude zabezpečen nejen rychlý zásah zadýmovacího praporu v daném prostoru, ale i potřebný manévř jednotlivými zdroji při rychlé změně situace nebo při doplňování zdrojů vyřazených z činnosti. Přitom by byla dána současně možnost vézt na vlastních vozidlech další náplň dýmotvorné látky. Traktory mohou přemisťovat podle potřeby jednotlivé zdroje na přívěsech z jednoho místa na druhé, zajiždět s novými zdroji tam, kde vznikly mezery v dýmové cloně, k jejímu doplnění a p.

Tažná vozidla po umístění přívěsů se zdroji mohou odjet do bezpečné vzdálenosti a vyhledat vhodný kryt. K dýmování přímo v bojové sestavě používat tanků vybavených dýmovničkami.

Rota pro odmořování výstroje bude zpravidla umísťována v prostoru týlových zařízení armády. Výjimečně, na příklad při obraně na široké frontě, v hustém zalesněném terénu, může být umístěna i za svazky, které plní nejdůležitější úkoly.

Závěr

Používání zbraní hromadného ničení si vynutilo zvýšené provádění manévřů v útočné operaci a její rychlejší spád. Proto je třeba, aby se urychlilo velení vojskům, urychlil a zjednodušil manévř a zvýšila pohyblivost vojsk.

Nové pojetí vedení armádní útočné operace za používání zbraní hromadného ničení si vyžadují rovněž určité změny v operačním zabezpečení útočné operace armády.

Uvedené skutečnosti zdůvodňují nutnost změn v organizaci chemického vojska, které plní významnou úlohu při operačním zabezpečení armády. Rovněž plnění úkolů útvarů a jednotkami chemického vojska je třeba chápat v těsné součinnosti s novými názory.

Soudobá operace vyžaduje, aby veškerá pozornost byla zaměřena na zdokonalení protichemické přípravy jednotlivce a na další mechanisaci všech prací spojených s odstraňováním následků napadení zbraněmi hromadného ničení jak u chemického vojska, tak i u druhů vojsk a služeb.

Je velmi důležité, aby velitelé a vševojskové štáby jasně pochopili po vysvětlení pojmů, že chemické vojsko plní jen některé přesně vymezené úkoly z ochrany proti zbraním hromadného ničení. Celý rozsah prací spojených s úkoly ochrany proti zbraním hromadného ničení je věcí všech velitelů a všech druhů vojsk.

Úkoly ochrany proti zbraním hromadného ničení je třeba chápat jako celý komplex opatření.

Provádět chemický, radiační a předběžný biologický průzkum je úkolem průzkumných a pozorovacích prvků všech druhů vojsk.

Rozhodující význam pro ochranu vojsk má včasné vyhlášení napadení zbraněmi hromadného ničení. Toto vyhlášení je nutno provádět co nejrychleji všemi druhy pojítek. Dále je důležité, aby všichni příslušníci armády znali signály a přesně věděli, jak si počínat při jejich vyhlášení.

Velmi závažným obdobím při zasazování armády s rozvinováním svazků z chodu je přesun armády a vlastní rozvinování. Uvážíme-li i vlastní průběh operace ve všech těchto obdobích, plní chemické vojsko významné úkoly.

Je však třeba si plně uvědomit, že těžiště ochrany proti účinkům zbraní hromadného ničení je přímo u vojsk.

Při přesunu armády a při jejím zasazování musí být využito rovněž útvarů chemického vojska svazků (svazu) v dotyku. Je vhodné, aby část úkolu ve prospěch zasazované armády splnil svými silami a prostředky starší náčelník (velitel fronty).

Vytvořením brigády chemické ochrany u armády se v zásadě zjednodušuje velení útvarům chemického vojska štábem armády. Dále při zvýšených možnostech těchto útvarů může velitel armády významně zasahovat na rozhodujících místech.

Je třeba uvažovat o vybavení chemického vojska dokonalejší technikou odpovídající soudobým požadavkům. Tím bude dána možnost ještě lépe plnit úkoly v rámci armádních operací.

Názory a závěry v této práci je třeba přezkoušet v praxi. Toto pojednání má zároveň dát podnět k připomínkám a k dalším návrhům. Jen takovou cestou budou vytvořeny podmínky pro další úspěšnější činnost chemického vojska.